

Може ли ико да стопира одржавање референдума у Републици Српској? Да ли су ПИК, који је јуче позвао на неодржавање или високи представник у БиХ Валнетин Инцко довољно моћни да блокирају тај процес? Или, ипак, све зависи од председника РС Милорада Додика и сутрашњих разговора са српским државним врхом у Београду?

Одговор на ово питање, бар када је реч о институцијама и телима унутар БиХ је кратак и јасан - ни ПИК, нити високи представник међународне заједнице у БиХ немају моћ да спрече одржавање референдума.

Чак и да ПИК затражио од високог представника да поништи референдум у РС, таква одлука не би имала упориште у праву, па самим тим не би била ни обавезујућа за Српску. Отворено је, међутим, питање, шта ће сутра државни врх Србије на челу са премијером Александром Вучићем и председником Томиславом Николић поручити Додика и Србима из РС. Неки инострани аналитичари очекују да Вучић прикаже способност и спремност да спрводи европску политилку, док други очекују јасну подршку референдуму.

Али, кренимо редом.

Политичка моћ и имагинарна овлашћена

Када је реч о моћи ПИК и високог представника, правни стручњак и бивши судија Уставног суда БиХ Крстан Симић каже да су досадашње одлуке доносили не на принципу права него с позиције политичке моћи и имагинарних овлашћења, која су сами себи прописали.

- Њихово деловање тешко је уклопити у било који правни систем. Ипак, високи представник је доносио одлуке које су егзистирале у правном систему БиХ, попут наметања закона, смењивања људи, кршења права на рад, блокирања рачуна, и то без икакве судске одлуке. То је било послератно време. Сада је у БиХ ипак постигнут неки напредак. Сматрам да наставак таквог безакоња у овако недовршеној држави не би било примерено – каже Симић.

За разлику од ПИК, о коме нема ни слова у Уставу БиХ, нити у Уставу РС, високи представник и његова канцеларија (ОХР) помињу се у чланом ИИ Анекса 10 Дејтонског мировног споразума.

Колику моћ има високи представник?

Изворни задазак високог представника је да прати примену мировног споразума, нарочито његовог цивилног дела. Углавном се помиње координација и блиска сарадња са странама потписницама Дејтона, али је у пракси све изгледало другачије.

На принципу политичке силе и санкција, шеф ОХР је масовно смењивао функционере у БиХ, нарочито оне из СДС због наводне подршке тадашњим хашким бегунцима Радовану Караџићу и Ратку Младићу.

Високи представник је наметао чак и законе, од којих су неки касније усвојени гласовима домаћих посланика, све под претњом санкцијама.

Међутим, председник РС Милорад Додик тврди да је томе дошао крај, да евентуална одлука високог представника Валентина Инцка о референдуму неће бити објављена у „Службеном гласнику РС“, што би требало да значи да није ни обавезујућа.

Шта је то ПИК?

С друге стране, ПИК су формирале светске силе након успостављања мира у БиХ. У децембру 1995. године у Лондону је одржана Конференција о имплементацији мира чији је циљ био мобилисати међународну подршку за провођење мира. Састанак је резултирао успостављањем Савета за имплементацију мира (ПИК).

Тај савет се састоји од 55 земаља и организација које на различите начине пружају подршку мировном процесу – обезбеђујући новац, дајући трупе у састав ЕУФОР или директно проводећи операције у БиХ.

